

FOLKETINGET

Det Internationale Sekretariat

Notat om De Økonomiske Råds forårsrapport 2024

Notatet er klausuleret indtil tirsdag d. 28 maj 2024 kl. 12.00

Sammenfatning

Forårsrapporten fra De Økonomiske Råds formandskab (nedenfor vismændene) præsenteres for Finansudvalget den 28. maj kl. 15:00. Rapporten og dette notat er klausuleret indtil kl. 12:00 samme dag.

I kapitel 1 kommenterer vismændene aktuel økonomisk politik. Udvalget kunne spørge ind til følgende:

- Spørgsmål 1: Fastholder I kritikken af rammerne for Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte?.....s.5.
- Spørgsmål 2: Hvordan sikres danske søfarende, hvis DIS-ordningen ophæves?.....s. 5.
- Spørgsmål 3: Hvis statsstøtte begrundes med udgangspunkt i markedsmagt, har ejerskabet da en betydning?.....s.6.
- Spørgsmål 4: Bør ekstraordinære lønstigninger for visse grupper følges op af løntilbageholdenhed i andre dele af den offentlige sektor?.....s.6.
- Spørgsmål 5: Hvilke reduktionstiltag vil et detaljeret driftsregnskab give mulighed for?.....s.7.

I kapitel 2 præsenterer vismændene en fremskrivning af dansk økonomi. Vismændene anbefaler en strammere finanspolitik. Diskussionen kan tage udgangspunkt i:

- Spørgsmål 6: Hvad er årsagen til den relativ store forskel mellem jeres og regeringens skøn for den strukturelle saldo i 2025?.....s.9.
- Spørgsmål 7: Hvad er årsagen til forskellen mellem jeres og regeringens vurdering af finanspolitikens aktivitetsvirkning?.....s.10.
- Spørgsmål 8: Hvor meget strammere anbefaler I, at finanspolitikken bør være i 2024 og 2025?.....s.12.
- Spørgsmål 9: I hvor høj grad afviger jeres forudsætninger om aktivitetsvirkningen af øgede forsvarsudgifter fra regeringens?.....s.12.
- Spørgsmål 10: Hvilke policy-implikationer har det, hvis beskæftigelsesgabet vægtes højere?.....s.13.
- Spørgsmål 11: Hvilke analyser anbefaler I, at der igangsættes af de bagvedliggende årsager til det store betalingsbalanceoverskud?.....s.13.
- Spørgsmål 12: Er I bekymret for det historiske fald på 2,5 pct.point i 2023 i produktiviteten i de private byerhverv ekskl. M&P?.....s.14.
- Spørgsmål 13: Hvor stor en andel af den nytilkomne udenlandske arbejdskraft øger den strukturelle beskæftigelse de seneste år? .....s.14.
- Spørgsmål 14: Hvordan ville beskæftigelsesudviklingen se ud uden Novo Nordisk?.....s.14.

27. maj 2024

Birgitte Smith Lange
Økonomisk konsulent
Birgitte.Lange@ft.dk
+45 3337 3323

Kathrine Lange
Økonomisk chefkonsulent
Kathrine.Lange@ft.dk
+45 3337 3323

Spørgsmål 15: Afgiver vismændenes metode sig markant fra regeringens metoder til at estimere den strukturelle beskæftigelse?.....s.14.
Spørgsmål 16: Hvad skyldes den betydelige forskel i den underliggende opjustering af råderummet som følge af blandt andet højere strukturel beskæftigelse?.....s.15.
Spørgsmål 17: Er det nødvendigt af sikkerhedsmæssige årsager at udskyde udmøntning af råderummet, når nu nettoformuen er positiv, og holdbarhedsindikatoren ifølge Finansministeriet er på 41 mia. kr.?.....s.16.

I kapitel 3 analyserer vismændene effekterne på arbejdsudbuddet af at modtage arv. Vismændene finder, at modtagere af arv reducerer deres arbejdsudbud. Vismændene anbefaler, at ministerierne indregner denne negative effekt ved en sænkelse af arveafgiften (boafgiften). Udvalget kunne spørge:
Spørgsmål 18: Hvilken regneregul anbefaler I mere præcist i forhold til boafgiften, og hvordan vil I selv karakterisere denne regneregul?.....s.17.
Spørgsmål 19: Er effekten af de ændrede regneregler i forhold til arveafgiften ikke så lille, at man dermed også bør medregne andre effekter?.....s.18
Spørgsmål 20: Har I også en anbefaling i relation til gaveafgiften?.....s.18

I kapitel 4 vurderer vismændene ministeriernes nye regneprincipper for deltageseffekter ved personskatteændringer. To studier, som inkluderer Danmark, peger på, at ministerierne indregner en for lille deltageseffekt. Vismændene skriver dog, at forskellen er indenfor den statistiske usikkerhed:
Spørgsmål 21: Er I enige i de nye regneprincipper for timeeffekten herunder særligt, at de såkaldte elasticiteter ikke længere afhænger af køn?.....s.19.
Spørgsmål 22: Bør der ikke indregnes en effekt på ind- og udvandring, når effekten af personskattelettelser skal vurderes?.....s.19.
Spørgsmål 23: Vil en afvikling af toptopskatten slet ikke påvirke toptop-skatteyderes beslutning om at lade sig pensionere?.....s.19.
Spørgsmål 24: Hvad foreslår vismændene konkret i relation til beregningen af deltageseffekten ved ændring af forbrugsafgifterne?.....s.20.

Nedenfor følger et kort referat af de enkelte kapitler, og de 24 forslag til spørgsmål motiveres.

Kapitel 1: Aktuel økonomisk politik

I kapitel 1 vurderer vismændene en række aktuelle økonomiske politiske tiltag. Rapportens hovedkonklusioner relateret til finanspolitikken og de offentlige finanser behandles i næste afsnit, jf. nedenfor.

Stats- og erhvervsstøtte

Kapitel 1 indeholder en diskussion af erhvervs- og statsstøtteproblematikker. Vismændene er som udgangspunkt skeptiske overfor erhvervsstøtte. Det skal ikke mindst ses i lyset af, at de ressourcer, der anvendes på erhvervs-

støtte til en specifik industri eller sektor, belaster den resterende del af samfundet. Vismændene pointerer dog, at statsstøtte kan begrundes fagøkonomisk, hvis der er sideeffekter, dvs. hvis støtten skaber en værdi for andre end dem, der afholder omkostningerne til aktiviteten. Vismændene nævner forskning, som et eksempel. De pointerer imidlertid, at det næste spørgsmål, dermed bliver, om samfundsgevinsten er stor nok til at kompensere for det forvridningstab, der vil være forbundet med tilvejebringelsen af det provenu, der skal finansiere støtten. Vismændene skriver, at erhvervsstøtte også kan begrundes fagøkonomisk ved bekymring for forsyningssikkerheden samt såkaldt markedsmagt, jf. spørgsmål 3.

Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte offentliggjorde i februar 2024 sin første rapport. Med udgangspunkt i en række opstillede principper anbefaler ekspertudvalget at sanere i alt 58 ordninger. For et referat af ekspertgruppens rapport se eventuelt følgende [notat](#), der er udarbejdet af de økonomiske konsulenter. Vismændene kommenterer i Dansk Økonomi forår 2024 på fire ordninger: 1) Vismændene er enige med Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte vurdering af, at den såkaldte DIS-ordning bør udfases. 2) Vismændene vurderer modsat ekspertgruppen, at den såkaldte tonnageskat også bør ændres. 3) Ekspertgruppen anbefaler ophævelse af den såkaldte bondegårdsregel, der medfører en lavere vurdering af landbrugets produktionsjord. Vismændene er enige med ekspertgruppen, men peger derudover på, 4) at de generelt lavere satser på produktionsjord også udgør erhvervsstøtte.¹

Særligt om en drivhusgasafgift på landbrugets udledninger

Ekspertgruppen for en grøn skattereform præsenterede i februar 2024 modeller for, hvordan de ikke-energirelaterede drivhusgasudledninger i landbruget kan reduceres.

Vismændene påpeger, at ekspertgruppens model 1, der har det mest ensartede (og højeste) afgiftsniveau,² som udgangspunkt vil sikre de samfundsøkonomisk billigste reduktioner. Ekspertgruppens model 2 og 3 kompenserer landbrugere i forhold til deres aktuelle antal husdyr og hektar jord. Dermed fastholder model 2 og 3 arbejdskraft i landbruget, som ellers ville tilgå mindre klimabelastende erhverv, hvormed disse modeller bliver dyrere for samfundet

---

¹ Af mere formelle grunde behandler Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte ikke det forhold, at kommunerne har mulighed for at fastsætte særskilte (og for det meste men efter boligskattereformen ikke altid lavere) grundskyldsskattesatser på produktionsjord, som erhvervsstøtte.

² Mere specifikt 750 kr.pr. ton CO₂e svarende til niveauet for de energirelaterede udledninger i landbrug, industri mm., der ikke er omfattet af EU's kvotesystem.

som helhed. Mere konkret har vismændene udregnet, at fastholdelsen af beskæftigelsen i landbrug og fødevarerindustri koster samfundet hhv. 190.000 og 390.000 kr. pr. årsværk i model 2 og 3.

Vismændene anbefaler, at compensationen i stedet baseres på bedriftens udledninger inden afgiftens indførelse. Dermed vil landbrugerne blive kompenseret, uden at arbejdskraften fastholdes i landbrugserhvervet, og de samfundsøkonomiske meromkostninger ved en given compensation til landbrugerne vil dermed blive væsentligt reduceret.

Ønsker man – på trods af de samfundsøkonomiske meromkostninger – at fastholde produktion og beskæftigelse i landbruget, anbefaler vismændene fire forskellige justeringer af ekspertgruppens model 2 og 3:

1. For det første anbefaler vismændene, at bundfradrag (så vidt muligt) baseres på den producerede mængde, f.eks. liter hhv. konventionel og økologisk råmælk, i stedet for produktionsinput som hektar jord og antal dyr som foreslået af ekspertgruppen.
2. For det andet bør der (så vidt muligt) benyttes højere bundfradrag frem for lavere afgiftssatser og teknologikrav.
3. Teknologikrav bør helt undgås
4. Endelig anbefaler vismændene, at der gives ensartede teknologineutrale tilskud til negative udledninger på tværs af sektorer, frem for tilskud specifikt til brugen af biokul frembragt ved pyrolyse som foreslået af ekspertgruppen. Det sikrer, at de billigste teknologier tages i brug.

Vismændene kommenterer også andre aktuelle forslag. En del af vurderingerne er gengivet i boks 1, der dog ikke udgør et fyldestgørende referat.

Boks 1. Referat af vismændenes syn på nogle af de aktuelle forslag

Regeringen fremlagde i oktober 2023 folkeskoleudspillet *Frihed og fordybelse*. Regeringen foreslår at gøre op med det eksisterende krav om, at lærerne skal have undervisningskompetencer i de fag, de underviser i. I stedet skal en lærer særligt i de mindre klasser kunne undervise den samme klasse i flere fag. Vismændene skriver, at forslaget potentielt risikerer at mindske børnenes læring, men at det er usikkert, om dette også vil være tilfældet i de mindre klasser, eller om den mere sammenhængende skoledag med færre forskellige lærere kan opveje de manglende undervisningskompetencer for de mindre klasser. Vismændene skriver videre, at det også er usikkert, hvilken effekt færre men senere undervisningstimer vil have. Færre timer kan mindske læringen, mens prioriteringen af de ældste elever kan øge den.

Vismændene kommenterer også *SU-reformen for de videregående uddannelser fra december 2023*, der blandt andet indebærer, at der alene kan modtages SU i en uddannelsesnormerede studietid. Vismændene har tidligere anbefalet at omlægge SU på kandidatuddannelser til lån, jf. Dansk Økonomi, forår 2018. De støtter på den baggrund tiltaget i forhold til vide-

regående uddannelser. Vismændene har imidlertid ikke analyseret konsekvenserne af regeringens forslag, der også omfatter korte og mellemlange videregående uddannelser, og vismændene skriver, at de ikke er bekendt med andre analyser af konsekvenserne. På den baggrund skriver vismændene, at den samfundsøkonomiske virkning af denne del af reformen må anses for at være uklar.

Vismændene kommenterer den forlængelse af *kystpuljen*, der var en del af Aftale om deludmøntning af Grøn Fond, fra april 2024. Vismændene skriver at kystbeskyttelsesprojekter, som udgangspunkt bør finansieres af dem, som har gevinst af projektet. Udfordringen med stigende stormflodsrisiko skal ifølge vismændene adresseres via nye regler for stormflodsordningen og kystbeskyttelsesprojekter, der sikrer, at ejendommejerere og kommuner har de rette tilskyndelser, når de fremover tager beslutninger om byggeri og kystbeskyttelse i risikoområder

Vismændene kommenterer også de aftaler om *reformer af kontanthjælpen*, der blev indgået i oktober 2023. Vismændene påpeger i den sammenhæng at lavere ydelser og mindre dansk undervisning kan have utilsigtede effekter, jf. side 20 i rapporten.

Spørgsmål 1. Fastholder I kritikken af rammerne Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte?

Vismændene kritiserede i deres efterårsrapport "[Dansk Økonomi, efterår 2023](#)" de rammer, som Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte har fået. Dvs. den på forhånd fastlagte målsætning om at spare 2 mia. kr.³ samt kravet om at øge den strukturelle beskæftigelse med 4.000 fuldtidspersoner via en omlægning af erhvervsstøtten. Fokus bør ifølge vismændene i stedet være på at fjerne de dele af erhvervsstøtten, der ikke kan begrundes ud fra samfundsøkonomiske hensyn.

Spørgsmål 2. Hvordan sikres danske søfarende, hvis DIS-ordningen ophæves?

Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte fremhæver et saneringspotentiale i den såkaldte DIS-ordning, som vismændene også anbefaler afviklet. DIS-ordningen indebærer, at lønindkomst, der erhverves på et skib, under visse betingelser er skattefritaget. Ekspertgruppen forudsætter, at gevinsten ved dette tilfalder rederierne, dvs. at søfolkenes før-skat-indkomst er sat tilsvarende ned.

Hvis DIS-ordningen øjeblikkeligt ophæves, og søfarendes løn øjeblikkeligt gøres skattepligtig, vil det umiddelbart gå ud over de søfarende, hvis løn jo er fastsat i allerede indgåede overenskomster.

---

³ Midlerne skal ifølge regeringsgrundlaget anvendes til at finansiere et permanent F&U-fradrag samt forbedringer af generationsskifteskatten.

Udvalget kunne på den baggrund spørge vismændene, om en ophævelse af DIS-ordningen kan stå alene, eller hvordan det kan sikres, at danske søfarendes indkomst reguleres tilsvarende op, når den bliver skattepligtig. Videre kunne udvalget også spørge, om vismændenes anbefaling indebærer, at der fremover slet ikke vil blive ansat danske søfarende på danske skibe. Det skal i den forbindelse fremhæves, at DIS-lovens §10 betyder, at rederierne kan hyre udenlandske søfarende på deres hjemlands vilkår.

Spørgsmål 3. Hvis statsstøtte begrundes med udgangspunkt i markedsmagt, har ejerskabet da en betydning?

Vismændene skriver, at statsstøtte principielt også kan begrundes, hvis virksomheder har markedsmagt. I Danmark er der ifølge vismændene tegn på, at store, globaliserede fremstillingsvirksomheder udnytter deres markedsmagt til at sætte høje priser, hvilket leder til et samfundsøkonomisk tab til skade for forbrugerne, jf. *Produktivitet 2024*. Vismændene skriver, at statsstøtte i princippet kan modvirke dette tab ved at reducere produktionsomkostningerne og dermed priserne. Hvis virksomhedernes kunder primært er forbrugere i andre lande, vil statsstøtte dog ikke nødvendigvis indebære en samfundsøkonomisk fordel for Danmark. Udvalget kunne spørge, om ejerskabet til virksomheden også har en betydning for den samlede velfærdsgevinst for Danmark.

Spørgsmål 4. Bør ekstraordinære lønstigninger for visse grupper følges op af løntilbageholdenhed i andre dele af den offentlige sektor?

Vismændene beklager, at Trepartsaftale om løn og arbejdsvilkår ikke adresserer den underliggende tendens til ensartede lønstigningstakter for alle offentlige ansatte til trods for medarbejderknaphed i dele af den offentlige sektor.

Udvalget kunne spørge, om vismændene anbefaler, at ekstraordinære lønstigninger til visse grupper af offentligt ansatte modsvares af tilsvarende løntilbageholdenhed i andre dele af den offentlige sektor. Spørgsmålet skal ses i relation til, at vismændene i efterårsrapporten 2023 skrev, at mangel på arbejdskraft ikke udgør et selvstændigt problem, så længe de offentlige finanser er sunde. Vismændene beskrev, hvorledes de kommende års demografiske udvikling med færre i den arbejdsdygtige alder vil skabe et naturligt pres på lønningerne i hele økonomien, hvilket på en gang vil forbedre Danmarks

bytteforhold og forværre konkurrenceevnen, så arbejdskraften forskydes fra den private til den offentlige sektor.

Spørgsmål 5. Hvilke reduktionstiltag vil et detaljeret driftsregnskab give mulighed for?

De modeller for en drivhusgasafgift på landbrugets udledninger, som Ekspertgruppen for en grøn skattereform præsenterede i februar 2024, indebærer, at der indføres et simpelt bedriftsregnskab baseret på antallet af husdyr og mængden af gødning. Vismændene anbefaler, at det simple regnskab suppleres med et mere detaljeret regnskab. Et detaljeret regnskab skal tage hensyn til den enkelte bedrifts produktionsforhold og føre til afgiftsnedslag, hvis der implementeres godkendte tiltag med dokumenteret klimaeffekt.

Udvalget kunne spørge vismændene, hvad det mere konkret er for yderligere reduktionstiltag, som et detaljeret bedriftsregnskab vil åbne mulighed for. Herunder om disse reduktionstiltag er objektivt konstaterbare og kontrollerbare, så de kan indgå i et skattegrundlag?

Kapitel 2: Konjunkturpolitik og råderum

Kapitel 2 indeholder vismændenes vurdering af den aktuelle konjunktursituation i dansk økonomi og udsigterne for de kommende år. Vismændene giver også deres bud på anbefalinger til finanspolitikken, og som noget relativt nyt opgør vismændenes det finanspolitiske råderum i 2030.

Vismændene vurderer, at BNP vil vokse med 2,6 pct. i 2024 og 1,5 pct. i 2025 jf. tabel II.1 på s. 44. Skønnet er behæftet med større usikkerhed end vanligt. Det skyldes en kommende hovedrevision af Nationalregnskabstallene.

Vismændenes seneste produktivetsrapport fra marts 2024 indeholdt en beskrivelse af såkaldt merchanting og processings (M&P nedenfor) tiltagende betydning.

Boks 1. Hvad kendetegner merchanting og processing?

Merchanting er, når en dansk virksomhed køber og videresælger varer i udlandet, uden at de krydser den danske grænse.

Processing er, når en dansk virksomhed får forarbejdet sine varer i udlandet og derefter videresælger færdigvarerne.

Bemærk, at virksomheden i begge tilfælde ejer færdigvarerne, hvorfor aktiviteten påvirker dansk eksport og ikke tjenestebalancen.

M&P-aktiviteterne vurderes at have bidraget med knap 1½ procentpoint til BNP-væksten i 2023, som foreløbigt er opgjort til 1,9 pct. Vismændene forventer, at M&P-aktiviteterne også vil yde et betydeligt bidrag til eksport og BNP i 2024-25.

Ligesom regeringen⁴ forventer vismændene en mere generel fremgang i den indenlandsk efterspørgsel i 2024-25 samtidig med, at der fortsat vil være et vækstbidrag til efterspørgslen fra eksporten i 2024-25. Vismændene bemærker, at den indenlandske efterspørgsel understøttes af et betydeligt ekspansivt bidrag fra den offentlige efterspørgsel i 2024-25.

Både boligpriser og inflationen viser ifølge vismændene tegn på normalisering efter en periode med betydelige prisstigninger. I år og næste år forventer vismændene, at forbrugerpriserne stiger ca. 2 pct. Inflationen holdes oppe af et forventet fortsat højt indenlandsk prispres som følge af relativt høje lønstigninger i 2024 og 2025. Gennemslaget fra lønstigningerne til forbrugerpriserne er dog forbundet med usikkerhed, nævner vismændene. Samlet indebærer den forventede udvikling betydelige reallønsstigninger i 2024-25, og reallønstabt fra 2022 indhentes i 2025 ifølge vismændenes prognose, jf. s. 70.

Fortsat beskæftigelsesfremgang

Vismændene kommenterer også den fortsatte fremgang på arbejdsmarkedet, herunder at beskæftigelsesstigningen har fortsat med at overraske.

Beskæftigelsesfremgangen har været større end ventet. I februar 2024 var beskæftigelsen knap 30.000 personer højere end vismændenes skøn i Dansk Økonomi, efterår 2023, jf. s. 74. I forrige prognose ventede vismændene således en afmatning, med et beskæftigelsesfald på hhv. 20.000 personer i 2024 og 27.000 personer i 2025. Nu forventer vismændene derimod en beskæftigelsesfremgang i 2024 på 18.000 personer. Vismændene forventer fortsat et vist men langt mindre fald i beskæftigelsen i 2025 på 14.000 personer.

Strukturel beskæftigelse opjusteret

Den strukturelle beskæftigelse er opjusteret med ca. 30.000 personer i 2023 i forhold til vurderingen i Dansk Økonomi, efterår 2023. Opjusteringen af den strukturelle beskæftigelse afspejler en tilsvarende opjustering af den strukturelle arbejdsstyrke. Det skal ses i lyset af, at de seneste års beskæftigelsesfremgang i et vist omfang er sket blandt mere marginaliserede grupper på arbejdsmarkedet (herunder udenlandske statsborgere) samt grupper med en relativt lav beskæftigelsesfrekvens (herunder ældre). Vismændene lægger også til grund, at en del af nytilgangen af udenlandsk arbejdskraft er af mere varig karakter, jf. s. 80-81.

---

⁴ Jf. Økonomisk Redegørelse maj 2024.

Forsat pres på arbejdsmarkedet

Med den fortsatte beskæftigelsesfremgang igennem 2023 skønner vismændene, at beskæftigelsen i begyndelsen af 2024 er ca. 85.000 personer over det strukturelle niveau. I 2024 skønnes den strukturelle beskæftigelse at være 2,9 pct. over det skønnede strukturelle niveau. Til næste år forventer vismændene, at beskæftigelsesgabets reduceres lidt til 2,4 pct. Dermed har vismændene opjusteret deres skøn for presset på arbejdsmarkedet siden efteråret 2023, jf. tabel 1.

Tabel 1: Skøn for beskæftigelsesgab

Pct.	2023	2024	2025
Vismændene (efterår 2023)	3,0	2,2	1,3
Vismændene (forår 2024)	2,5	2,9	2,4
Finansministeriet (maj 2024)	2,6	2,2	1,4

Kilde: FM (maj 2024): Økonomisk Redegørelse, DØR (oktober 2023): Dansk Økonomi, efterår 2023 og DØR (maj 2024): Dansk Økonomi, forår 2024

Vismændene vurderer ligesom Økonomiministeriet, at hovedforløbet for dansk økonomi er en blød landing, hvor beskæftigelsesgabets indsnævres. Vismændene har en mere positiv vurdering af presset på arbejdsmarkedet end regeringen i 2024 og 2025. Således skønner vismændene at beskæftigelsesgabets i 2024 og 2025 er større end regeringens skøn.

Vismændene vurderer endeligt, at risikobilledet for den globale økonomi samlet set er mere balanceret over de kommende år i forhold til de seneste år. Risikobilledet er fortsat stærkt præget af geopolitik, mens inflationsrisikoen delvist er aftaget, idet størrelsen af rentegennemslaget til realøkonomien i stigende grad kan observeres. Samtidig påpeger vismændene, at den forhøjede risiko for energimangel i Europa over vinteren ikke har materialiseret sig. Det skyldes blandt andet, at de europæiske lande i bred udstrækning har fundet alternativer til den russiske gas.

Spørgsmål 6. Hvad er årsagen til den relativ store forskel mellem jeres og regeringens skøn for den strukturelle saldo i 2025?

Ligesom Økonomiministeriet vurderer vismændene, at der er udsigt til overskud på den strukturelle saldo i 2024 på 0,6 pct. af BNP. Det aktuelle overskud på den strukturelle saldo bliver dog ifølge vismændene vendt til et underskud på -0,1 pct. af BNP i 2025, mens Økonomiministeriet vurderer, at den strukturelle saldo i 2025 vil være positiv med et overskud på 0,3 pct. af BNP, jf. tabel 2. Udvalget kunne spørge til denne forskel.

Tabel 2: Skøn for den strukturelle saldo

Pct. af BNP	2023	2024	2025	2030
Vismændene (forår 2024)	1,0	0,6	-0,1	-0,1
Finansministeriet (maj 2024)	1,2	0,6	0,3	-0,5
Vismændene (efterår 2023)	0,8	0,8	0,5	-0,2

Kilde: FM (maj 2024): Opdateret mellemfristet forløb, DØR (oktober 2023): Dansk Økonomi, efterår 2023 og DØR (maj 2024): Dansk Økonomi, forår 2024

Opjusteringen af den strukturelle beskæftigelse leder isoleret til en forbedring af den strukturelle saldo. På trods af dette indebærer vismændene forårsprognose en forværring af den strukturelle saldo i 2025. Det skyldes øgede forsvarsudgifter og støtte til Ukraine uden modgående finansiering. Udvalget kunne yderligere evt. spørge ind til, om det også er regeringens vurdering, at den negative saldvirkning sfa. løft i Ukrainefonden og øgede forsvarsudgifter er større end den positive saldvirkning sfa. højere strukturel beskæftigelse i 2025.

Det er dermed ikke en forværret vurdering af realøkonomien, der fører til en svækkelse af den strukturelle saldo i 2025 ifølge vismændene, men derimod en indarbejdelse af regeringens finanspolitiske prioritering, jf. s. 93.

Vismændenes og Finansministeriets fremskrivning af den strukturelle saldo i 2030 kan ikke sammenlignes direkte. Det skyldes, at vismændene (beregningsteknisk) fremskriver væksten i det offentlige forbrug med væksten i det demografi- og velstandskorrigerede træk fra 2028 og frem (dvs. efter udløb af udgiftslofterne i 2027). Finansministeriets fremskriver derimod udviklingen i det offentlige forbrug, så den strukturelle saldo rammer det mellemfristede mål om underskud på den strukturelle saldo på 0,5 pct. af BNP i 2030.

Spørgsmål 7. Hvad er årsagen til forskellen mellem jeres og regeringens vurdering af finanspolitikens aktivitetsevirkning?

Den såkaldte finanseffekt måler, om den – aktivt besluttede – finanspolitik er stram eller slap.⁵ En positiv finanseffekt afspejler, at finans- og strukturpolitikken isoleret set øger kapacitetspresset, mens en negativ finanseffekt afspejler, at finans- og strukturpolitikken mindsker kapacitetspresset.

⁵ Finanseffekten afspejler alene effekten af den aktive politik og afspejler dermed ikke virkningen af de såkaldt automatiske stabilisatorer, dvs. at udgifterne til arbejdsløshedsunderstøttelse eksempelvis går ned i tilfælde af en højkonjunktur.

Ét-årige finanseffekt

Den ét-årige finanseffekt afspejler, om finanspolitikken strammes eller lempes i forhold til året før.

Vismændene skønner, at finanspolitikken i 2023 var strammere ift. 2022 med en ét-årig finanseffekt i 2023 på -0,2 procentpoint (anden nederste række i tabel 3).

Tabel 3. Finans- og strukturpolitikens virkning på kapacitetspresset (ét-årig finanseffekt)

Procentpoint	2023	2024	2025
Vismændene (forår 2024)	-0,2	0,8	0,4
Vismændene (efterår 2023)	-0,2	0,2	
Virkning på outputgab v. Økonomiministeriet	-1,3	0,3	0,4

Kilde: FM (maj 2024): Økonomisk Redegørelse, DØR (oktober 2023): Dansk Økonomi, efterår 2023 og DØR (maj 2024): Dansk Økonomi, forår 2024

Økonomiministeriet har ligeledes for nyligt skønnet, at finanspolitikken virker kontraktivt i 2023 ift. 2022. Økonomiministeriet vurderer dog, at finanspolitikken var væsentligt strammere end vismændene i 2023, jf. en ét-årig finanseffekt i 2023 på -1,3 procentpoint (nederste række i tabel 3).

Både vismændene og Økonomiministeriet vurderer, at finanspolitikken er ekspansiv i 2024 ift. 2023. Igen vurderer Økonomiministeriet dog, at finanspolitikken er væsentligt strammere end vismændene. For 2025 har Økonomiministeriet og vismændene samme vurdering af finanspolitikkenes strammingsgrad. De vurderer begge, at finanspolitikken vil virke ekspansiv i 2025 ift. 2024.

Ifølge vismændene er det primært væksten i det offentlige forbrug, der øger kapacitetspresset i 2024 og 2025. Herudover giver tilbagebetaling af ejendomsskatter efter de nye vurderinger en positiv finanseffekt i år, og en negativ finanseffekt næste år, da der ikke tilbagebetales lige så store beløb i 2025. Vismændene vurderer yderligere, at skattereformen giver et positivt bidrag til finanseffekten i 2025 fra lavere beskæftigelsesfradrag, jf. s 97.

Flerårig finanseffekt

Finans- og strukturpolitikens virkning på konjunkturerne kan både opgøres ved den ét-årige og den flerårige finanseffekt. Den flerårige finanseffekt måler virkningen af finans- og strukturpolitikken i det pågældende år og de forudgående år i forhold til et basisår, der aktuelt er 2019, dvs. året før coronapandemien, og hvor økonomien ifølge Økonomiministeriet i ØR maj 2024 ikke var langt fra en neutral konjunktursituation.

Vismændene finder modsat Økonomiministeriet, at finanspolitikken virkning på kapacitetspresset i 2024 og 2025 vil være positiv målt ift. 2019, jf. tabel 4.

Tabel 4. Finans- og strukturpolitikens virkning på kapacitetspresset (flerårig finanseffekt)

Procentpoint	2023	2024	2025
Vismændene	-1,3	0,3	0,4
Virkning på outputgab v. Økonomiministeriet	-0,7	-0,6	-0,2
Virkning på beskæftigelsesgab v. Økonomi- ministeriet	-0,7	-0,8	-0,3

Kilde: Økonomiministeriet (maj 2024): Økonomisk Redegørelse og DØR (maj 2024): Dansk Økonomi, forår 2024. Anm: Vismændene præciserer ikke, om de måler virkningen på output- eller beskæftigelsesgab

Spørgsmål 8. Hvor meget strammere anbefaler I, at finanspolitikken bør være i 2024 og 2025?

I efteråret anbefalede vismændene en stramning af finanspolitikken i 2024 i forhold til den planlagte finanspolitik, jf. Dansk Økonomi efteråret 2023. Siden er finanspolitikken lempet yderligere i form af øgede forsvarsudgifter. Samtidig vurderes konjunktursituationen som nævnt mere positivt. Begge dele trækker i retning af, at en strammere finanspolitik vil være passende ifølge vismændene.

Når finanspolitikken for 2025 skal udmøntes til sommerens kommune- og regionsforhandlinger samt med finanslovsforslaget i august, tilsiger konjunktursituationen dermed ifølge vismændene, at der bør lægges vægt på at opnå en mindre aktivitetsvirkning end lagt til grund for deres forårsprognose.

Andre muligheder for finanspolitisk opstramninger er ifølge vismændene udskydelse af de aftalte skattelettelser, reduktion i de aftalte udgiftslofter eller en lavere offentlig investeringsramme.

Vismændene nævner dog, at det er vanskeligt at kvantificere præcist, hvor meget strammere finanspolitikken bør være på nuværende tidspunkt. Det skal ikke mindst ses i lyset af usikkerheden knyttet til fastlæggelse af størrelsen af presset på arbejdsmarkedet, jf. s. 102. Udvalget kunne dog evt. spørge vismændene, om ikke der er behov for en mere konkret anbefaling.

Spørgsmål 9. I hvor høj grad afviger jeres forudsætninger om aktivitetsvirkningen af øgede forsvarsudgifter fra regeringens?

Hvis øgede forsvarsudgifter hovedsageligt anvendes til indkøb af våben og andet materiel i udlandet, vil det ikke have nogen nævneværdig aktivitetsvirkning i Danmark. Ledsages indkøb af forsvarsmateriel i udlandet af modkøbsaftaler, vil det imidlertid øge aktiviteten i Danmark. Vismændene fraråder på

den baggrund modkøbsaftaler i den nuværende konjunktursituation. Vismændene fraråder også modkøbsaftaler generelt, fordi de kan svække produktiviteten, jf. s103.

Vismændene vurderer, at bidrag til Ukraine-fonden ikke har nogen betydning for aktiviteten i Danmark, mens vismændene modsat antager, at de øgede forsvarsudgifter har en aktivitetsvirkning i Danmark som gennemsnitligt offentligt forbrug, jf. s 102.

Regeringen nævner ikke, hvilke antagelser de konkret ligger til grund for stigningen i forsvarsudgifter og løft af Ukraine-fonden på aktivitetsvirkningen i DK. De nævner kun, at de har indregnet en lidt større effekt på aktivitetsvirkningen i DK af løft af Ukraine-fonden i maj-prognosen, jf. Økonomisk Redegørelse maj 2024 s.182.

Spørgsmål 10. Hvilke policy-implikationer har det, hvis beskæftigelsesgabet vægtes højere?

Vismændene mener, at regeringen ved tilrettelæggelsen af finanspolitikken bør lægge større vægt på arbejdsmarkedsforhold, dvs. beskæftigelsesgabet, end på output-gab, jf. s. 101. Vismændene begrundet det med, at udviklingen i M&P-aktiviteterne har stor betydning for, hvor meget BNP stiger i de enkelte år, mens M&P-aktiviteterne ikke i samme grad påvirker den hjemlige konjunktursituation.

I Finansministeriets [bemærkninger](#) til vismændenes seneste rapport i efteråret 2023 skrev Finansministeriet derimod, at "Finansministeriet mener endvidere, at formandskabet bør lægge mere vægt på outputgabet end beskæftigelsesgabet i sin vurdering af finanspolitikken. Det skal bl.a. ses i sammenhæng med, at beskæftigelsesgabet er lagget ift. outputgabet".

Spørgsmål 11. Hvilke analyser anbefaler I, at der igangsættes af de bagvedliggende årsager til det store betalingsbalanceoverskud?

Vismændene påpeger, at overskuddet på betalingsbalancen har været betydeligt de senere år. Overskuddet udgjorde således 11 pct. af BNP i 2023. Det overstiger dermed klart EU's vejledende grænseværdi på højst 6 pct. af BNP og har gjort det siden midten af 2010'erne. Store overskud på betalingsbalancen kan ligesom store underskud være et tegn på underliggende økonomiske ubalancer, nævner vismændene.

Vismændene anbefaler, at de bagvedliggende årsager til det store og stigende betalingsbalanceoverskud, herunder betydningen af de særlige danske forhold omkring fondsejede virksomheder analyseres nærmere. Udvalget kunne evt. spørge ind til, hvilket analyser vismændene mere konkret anbefaler, at der igangsættes.

Spørgsmål 12. Er I bekymret for det historiske fald på 2,5 pct.point i 2023 i produktiviteten i de private byerhverv ekskl. M&P?

Af tabel 11.2 ses det, at produktiviteten i de private byerhverv ekskl. M&P faldt med 2,5 procentpoint i 2023. Vismændene skriver, at det er forventeligt med en vis afdæmpning af produktiviteten i forbindelse med et konjunkturomslag, men at faldet i 2023 er bemærkelsesværdigt stort og har en størrelsesorden, der ikke tidligere er set i den statistikdækkede periode 1966-2023. Desuden har vismændene lagt til grund, at faldet i 2023 var af delvist strukturel karakter, hvorved normaliseringen af produktiviteten frem mod 2030 alt andet lige mindskes, jf. s. 78.

Spørgsmål 13. Hvor stor en andel af den nytilkomne udenlandske arbejdskraft øger den strukturelle beskæftigelse de seneste år?

Vismændene skriver, at det lagt til grund for prognosen, at en vis del af den nytilkomne udenlandske arbejdskraft øger den strukturelle beskæftigelse de seneste år, jf. 82. Udvalget kunne evt. spørge hvor stor en andel, det præcist drejer sig om, og om vismændene har lavet følsomhedsanalyser af denne parameter.

Spørgsmål 14. Hvordan ville beskæftigelsesudviklingen se ud uden Novo Nordisk?

Vismændene påpeger, at den direkte beskæftigelsesfremgang i medicinalindustrien har spillet en større rolle for dansk økonomi, end de vurderede Dansk Økonomi, 2023, jf. s. 76.

Vismændene nævner, at Novo Nordisk har oplyst, at de fra udgangen af 2022 til marts 2024 har ansat lidt mere end 7.500 personer i Danmark. Det svarer ifølge vismændene til en direkte beskæftigelsesvirkning på ca. en femtedel af den samlede beskæftigelsesfremgang i DK over perioden. Vismændene skriver, at effekten forøges, hvis afledte beskæftigelsesvirkninger i andre brancher tælles med. Det skyldes blandt andet, at Novos produktionsfremgang kan have øget beskæftigelsen i bygge- og anlægsbranchen (og relaterede brancher) mere end normalt, fordi Novo har udvidet produktionskapaciteten.

Spørgsmål 15. Afgiver vismændenes metode sig markant fra regeringens metoder til at estimere den strukturelle beskæftigelse?

Vismændene beskriver på s. 81, at de anvender to tilgange til at skønne over den strukturelle beskæftigelse, en såkaldt detaljeret metode og en makrobaserede tilgang. Økonomiministeriet har også netop redegjort for, at de anvender to forskellige tilgange til at estimere den strukturelle beskæftigelse, jf. s. 33-34 i Økonomisk Redegørelse maj 2024. Udvalget kunne spørge om vismændene og Økonomiministeriets metode afgiver væsentligt fra hinanden.

Spørgsmål 16. Hvad skyldes den betydelige forskel i den underliggende opjustering af råderummet som følge af blandt andet højere strukturel beskæftigelse?

Vismændene skønner, at råderummet i 2030 vil blive 56 mia. kr. ift. 2024 (2024-priser). Det er nogenlunde det samme som regeringens skønner i deres seneste mellemfristede fremskrivning udgivet i fredags d. 24. maj 2024, hvor Finansministeriet skønner at råderummet i 2030 bliver 57¾ mia. kr. (2024-priser), jf. nederste række i tabel 5 nedenfor.

Tabel 5: Råderum i 2030

Mia. kr. (2024-priser)	Vismændene	Regeringen
<i>Råderum i oktober 2023</i>	64	
Ændringer afledt af nye forudsætninger		
Strukturel beskæftigelse	9	
Større investeringer	-3	
Andet	-1	
I alt	4*	(11)
Ændringer sfa. nye politiske tiltag		
Skattereform	-8	-7
Fremrykkede forsvarsudgifter	-5	?
Højere løn	-3	-2
SU og universitetsreform	3	?
<i>Råderum i maj 2024</i>	56	57¾

DØR (maj 2024): Dansk Økonomi, forår 2024, DØR (oktober 2023): Dansk Økonomi, efterår 2023 og FM (maj 2024): Opdateret mellemfristet forløb Anm: Beløbet på 4 mia. kr. nævnes i teksten af vismændene, men svarer ikke til summen af tallene, hvilket må skyldes afrunding.

Regeringens og vismændenes opdateringer i deres maj-prognoser ift. forrige prognose kan ikke sammenlignes 1:1. Det skyldes, at vismændenes forrige opgørelse af råderummet stammer fra oktober 2023, mens regeringens forrige opgørelse er fra august 2023.

Vismændene har opjusteret råderummet med 4 mia. kr. siden oktober-prognosen afledt af nye forudsætninger herunder højere strukturel beskæftigelse.

Vismændene har tidligere vurderet, at vismændenes oktober-prognose og regeringens august-prognose havde omtrent samme vurdering samlet set af den strukturelle beskæftigelse og arbejdstid, jf. DØR (oktober 2023): Dansk Økonomi, efterår 2023 s. 114.

Regeringen har imidlertid opjusteret råderummet med 11¼ mia. kr. som følge af underliggende saldoforbedringer sammenlignet med deres august-prognose, hvilket bl.a. skyldes en opdatering af den strukturelle beskæftigelse. Udvalget kunne spørge indtil denne forskel, jf. røde tal i tabel 5.

Spørgsmål 17. Er det nødvendigt af sikkerhedsmæssige årsager at udskyde udmøntning af råderummet, når nu nettoformuen er positiv, og holdbarhedsindikatoren er på 41 mia. kr.?

Det er ikke hele råderummet, der er udsponeret. Vismændene skønner, at forsvarsforliget ligger beslag på 8 mia. kr. af råderummet i 2030. Skal det offentlige forbrug derudover følge den demografiske udvikling og velstandsudviklingen vil det kræve 26. mia. kr. af råderummet i 2030. Disse to forhold reduceres samlet set råderummet fra 56 mia. kr. til 22 mia. kr., jf. s. 95- 97.

Vismændene fremhæver, at råderummet afhænger af vurderingen af den strukturelle beskæftigelse frem mod 2030, og at der er betydelig usikkerhed forbundet med fastlæggelsen af denne. På den baggrund vurderer vismændene, at det er hensigtsmæssigt at afvente yderligere udmøntning af råderummet, jf. s. 14.

Udvalget kunne spørge, om det er nødvendigt med et forsigtighedsprincip, når nu nettoformuen – i følge regeringen – er positiv i hele det beregningstekniske forløb frem til 2060, og den finanspolitiske holdbarhed målt ved den finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI) skønnes til 1,4 pct. af BNP, svarende til 41 mia. kr. (2024-niveau), jf. figur 16 s. 28 FM (maj 2024): Opdateret mellemfristet forløb.

Spørgsmålet skal blandt andet ses i lyset af, at vismændene bemærker, at der er tegn på, at fertiliteten aktuelt er lavere, end det er lagt til grund i forårsfremskrivningen. Et lavere antal børn vil isoleret set mindske det demografiske træk, da der bliver færre udgifter til vuggestuer og børnehaver frem mod 2030. Vismændene nævner, at i det omfang det lavere antal fødsler medfører færre personer på barselsorlov, så kan det øge antallet af arbejdede timer og dermed råderummet, jf. s. 95-96.

Kapitel 3 og 4: Ministeriernes konsekvensvurderinger

Vismændene har i en række rapporter givet anbefalinger til justeringer af ministeriernes regneprincipper. Senest i Dansk Økonomi, forår 2023, præsenterede vismændene forskellige anbefalinger til justeringer af regneprincipperne for selskabsskat og dokumentationen af regneprincipperne.

Vismændene påpeger, at Finansministeriet endnu ikke responderet på vismændenes anbefalinger. I forlængelse af dette skriver vismændene, at det bør overvejes, om der i kombination med, at der tilføres flere ressourcer til en

opprioritering af dokumentation og opdateringer af regneprincipper i ministerierne, også bør indføres en frist for, hvor lang tid der kan gå, før finansministeren skal reagere.

Finansministeriet og Skatteministeriet offentliggjorde i maj 2024 nye regneprincipper på personskatteområdet. Projektet har bestået af et eftersyn af arbejdsudbudseffekterne både på den såkaldte intensive margin (incitamentet til at ændre arbejdsindsatsen blandt allerede beskæftigede, også kaldet timeeffekten) og på den såkaldte ekstensive margin (incitamentet til at være i beskæftigelse – fremfor ikke at være i beskæftigelse – også kaldet deltagelseseffekten). Vismændene skriver, at det er positivt, at der nu er præsenteret en samlet dokumentation for personskatter, og at den fremlagte dokumentation er grundig i sin gennemgang af både beregningstekniske antagelser og empirisk grundlag.

I kapitel 4 i vismændenes forårsrapport foretages en vurdering af ministeriernes nye regneprincipper i relation til deltagelseeffekterne. Vismændene peger i den forbindelse på, at deltagelseeffekter af skatteændringer kan være større, end ministerierne lægger til grund. Der er dog betydelig usikkerhed knyttet til den præcise størrelsesorden af de estimerede effekter, hvorfor forskellen til ministeriernes antagelser er begrænset. Vismændene anbefaler på den baggrund, at der arbejdes i retning af at forbedre det empiriske grundlag og inddrage det i ministeriernes regneprincipper.

I kapitel 3 foretages en analyse af, hvordan modtagelsen af arv påvirker beskæftigelsen og arbejdstiden. Ministeriernes nuværende regneprincipper indeholder ingen effekt på arbejdsudbuddet af ændringer i den såkaldte boafgift. Med afsæt i estimationsresultaterne i kapitlet vurderer vismændene, at det ikke er retvisende. Vismændene anbefaler, at der fremover indregnes en effekt på arbejdsudbuddet ved ændringer i boafgiften. Vismændene synes at anbefale, at der indarbejdes en effekt svarende til personfradraget, jf. nedenfor

Spørgsmål 18. Hvilken regneregul anbefaler I mere præcist i forhold til boafgiften, og hvordan vil I selv karakterisere denne regneregul?

Vismændene anbefaler, at centraladministrationen i modsætning til i dag indregner, at arbejdsudbuddet falder, når afgiften på arv (boafgiften) sænkes. Den teoretiske begrundelse for dette er, at arvtager i højre grad får råd til at holde fri – dvs. det er på grund af den såkaldte indkomsteffekt.

Den umiddelbare beskæftigelseeffekt, der kan beregnes ud fra vismændenes analyser i kapitel 3, er imidlertid lavere end de effekter, ministerierne tager udgangspunkt i ved eksempelvis ændringer i personfradraget. På trods af

dette anbefaler vismændene – blandt andet ud fra et konsistensprincip, at ministerierne indregner en indkomsteffekt på arbejdsudbuddet af ændringer i arveafgiften, som størrelsesmæssigt svarer til den effekt, der i forvejen anvendes ved ændringer i personfradraget mv.

Vismændene påpeger, at det er væsentligt, at regneregler indeholder en deklaration af validiteten. Udvalget kunne på den baggrund spørge vismændene, om ikke de finder, at den foreslåede regneregulering i høj grad er baseret på teoretiske begrundelser og dermed har en forholdsvis lav grad af validitet.

Spørgsmål 19. Er effekten af de ændrede regneregler i forhold til arveafgiften ikke så lille, at man dermed også bør medregne andre effekter?

Som allerede nævnt anbefaler vismændene, at ministerierne indregner en indkomsteffekt på arbejdsudbuddet af ændringer i arveafgiften, svarende til den effekt, der i forvejen anvendes ved ændringer i personfradraget mv.

Med den nye regneprincipper betyder adfærdseffekten ved en forøgelse af personfradraget, at omkostningerne øges med knap 10 pct.⁶, jf. publikationen "Regneprincipper på personskatteområdet", Finansministeriet maj 2024 tabel 1.A.4.

Udvalget kunne spørge, om ikke der er tale om en så lille effekt, at man dermed også burde inkludere andre modgående effekter. Eksempelvis har vismændene i Dansk Økonomi forår 2019 beskrevet, hvordan unoterede selskaber kan være afhængige af indenlandsk kapitaltilførsel. Udvalget kunne spørge om ikke arvebeskatningen vil kunne påvirke, hvor meget kapital der stilles til rådighed for disse virksomheder, og om sådanne effekter dermed også bør indregnes?

Spørgsmål 20. Har I også en anbefaling i relation til gaveafgiften?

Vismændenes anbefalinger til ændring af regnereglerne vedrører som udgangspunkt alene boafgiften. Boafgiften betales ved arv, der opnås i forbindelse med, at arvelader dør. Efter de danske skatteregler betales der også afgift af de gaver, som eksempelvis børn kan modtage fra deres forældre inden forældrene dør. Udvalget kunne spørge vismændene, hvorfor deres rapport ikke indeholder en anbefaling i relation til denne afgift.

---

⁶ Den såkaldte selvfinansieringsgrad er knap 10 pct.

Spørgsmål 21. Er I enige i de nye regneprincipper for timeeffekten herunder særligt, at de såkaldte elasticiteter ikke længere afhænger af køn?

Vismændene kommenterer alene Finansministeriet og Skatteministeriet ændrede regneprincipper i relation til den såkaldte deltagelseeffekt. Ministerierne har imidlertid også revideret beregningsprincipperne i relation til den såkaldte timeeffekt. Timeeffekten referer til, at personskatteændringer kan påvirke det antal timer, som allerede beskæftigede ønsker at arbejde.

Udvalget kunne spørge, om vismændene er enige i korrektionerne i relation til timeeffekten. Hidtil har ministerierne forudsat, at påvirkningen af timeeffekten afhæng af indkomstniveau og køn. Med de nye regneprincipper forudsættes adfærdseffekterne (dvs. substitutionselasticiteten og indkomstfølsomheden) at være uafhængige af køn, arbejdstid og indkomstniveau. Dette synes umiddelbart ikke at svare til det, som vismændene fandt i Dansk Økonomi efterår 2018. Her skrev vismændene i deres resume af kapitel 2: "I dette kapitel præsenteres en ny analyse af, hvordan ændringer i beskatningen af arbejdsindkomst påvirker beskæftigedes valg af arbejdstid. Undersøgelsen finder en elasticitet i arbejdstiden med hensyn til marginals-katten på arbejdsindkomst på 0,10. Dette er i overensstemmelse med, hvad der traditionelt har været lagt til grund for konsekvensberegninger af eksempelvis de økonomiske ministerier. Undersøgelsen finder endvidere, at arbejdsudbudselasticiteten er størst for kvinder." (De økonomiske konsulenters understregning).⁷

Spørgsmål 22. Bør der ikke indregnes en effekt på ind- og udvandring, når effekten af personskattelettelser skal vurderes?

Vismændene skriver, at Finans- og Skatteministeriet stadig ikke medregner nogen effekt fra ind- og udvandring af arbejdskraft, når de skal analysere effekten af generelle personskatteændringer. Udvalget kunne spørge vismændene, om de er enige i dette.

Spørgsmål 23. Vil en afvikling af toptop-skatten slet ikke påvirke toptop-skatteydernes beslutning om at lade sig pensionere?

Med centraladministrationens nye regneprincipper vil en nedsættelse af toptop-sattesatsen eller ændringer af satsen og grænsen for toptop-skatten ikke påvirke skatteydernes tilskyndelse til at være i beskæftigelse. Det fremgår af tabel 1.A.4 i publikationen "Regneprincipper på personskatteområdet", Finansministeriet, maj 2024. Det hænger formentlig sammen med, at personer med en (potentiel eller faktisk) lønindkomst over 670.000 kr. slet ikke indgår i beregningen af effekten på deltagelseeffekten, jf. side 198 i vismandsrapporten.

---

⁷ Det skal understreges, at de økonomiske konsulenter endnu ikke har haft mulighed for at studere Finansministeriets og Skatteministeriets rapport i detaljen.

Udvalget kunne spørge, om det betyder, at en afvikling af top- og toptop-skatten slet ikke vil påvirke topskatteyderes arbejdsmarkedsdeltagelse, herunder deres tilskyndelse til at lade sig pensionere.

Spørgsmål 24. Hvad foreslår vismændene konkret i relation til beregningen af deltagelseeffekten ved ændring af forbrugsafgifterne?

Ministerierne indregner deltagelseeffekter som følge af ændringer i forbrugsskatter baseret på rent teoretiske begrundelser ud fra de såkaldte analogiantagelser i forhold til personskattelettelser.

Vismændene skriver, at det ud fra økonomisk teori virker rimeligt, men at der ikke er fundet empiriske studier, der peger i retning af, at dette skulle gøre sig gældende i praksis. Videre skriver vismændene, at det således er uklart, hvorvidt en sådan beregningsgang giver et retvisende billede af deltagelseeffekterne af forbrugsafgifter. Udvalget kunne sørge, hvilket renegeprincip vismændene mere konkret anbefaler.

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.